

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izbija vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po: pust. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Le naprej!

Bog daj norcem pamet — beračem pa denar, tako pravi naš pregovor in tako smo vzdihili tudi, ko smo prečitali duhovite misli v predvčerajšnjem graškem „Tagblattu“. Neverjetno je, kaj si dovolijo ti nemški klobasarji v Gradcu. Sicer ni vredne s takimi nazori resno debatirati, ker jih nihče ne vpoštevata, razven par nadutih nemških nacionalcev, — ampak za naše ljudi bo poučno, če vedo, kaj Nemci mislijo o našem primorju — in o nas. Pod naslovom: „Trizalizem in avstrijska monarhija“, odgovarja nekdo na govor posl. Iro in pravi: Trst brez velikega ozadja za nas nima pomena. Veliko več: cela severna jadranska obala mora postati nemška. Drugače ne gre — pa ne gre... Nemški narod nujno potrebuje severno jadransko obrežje. Ali srbski ne? Zato bi se morala popraviti napaka I. 1859, in bi se morala meja od Trsta in Furlanije potisniti daleč na zapad (t. j. vzeti kos Italije. Zato naj bi se Italiji dala Korzika, Nizza in Savojsko. Oho!) Kakor strašilo stoji trizalizem pred Avstrijo. (Verjamemo! Zato se ga Nemci tako bojejo!)

Vprašanje se bo moralo rešiti in sicer s tem da se priklonijo Srbiji. (Čujte, čujte!) Statistika kaže 7.544.000 Srbov — te bi bilo treba združiti in pridružiti na avstrijsko monarhijo. S tem je zagotovljena pot v egejsko morje. Tako bi bil narejen jez proti Rusiji in panslavizmu na Balkanu. (Skoraj gotovo!) Srbsko vprašanje bi bilo s tem radikalno rešeno. Tedaj bi tudi jugoslovanski narodi spoznali, da nemški narod potrebuje zase Adrijo iz sto in več vzrokov. (Verjamemo!) Ako bi Rusija proti temu protestirala — potem bi jo morali Nemčija in Avstrija z vojsko prisiliti...“

Pod temi nazori je podpisan neki v. B. Tisti v. v. odgovarja našemu »pl.« Kdor sicer malo čita, naj nikar ne misli, da je to »plus« — nasprotno: v možganih pomeni navadno »minus«. Toda podčenjevati takih besedi ne smemo. Ako drugi Nemci niso tako domišljivi — pa lahko postanejo.

Mi pa se zavedamo, da je jadransko severno obrežje naša last, da segamo Srbi, Hrvatji in Slovenci skupno do jadranskega morja, da vse naše pokrajine stoji kakor trdnjave proti severnim sovražnikom — in da hočemo to svojo last skupaj braniti.

Vojna.

— 15. marca 1913.

Odgovor držav balkanske zveze je poslanikom velesil izročeni. Vsebinska in pogojni so znani. Velesile niso pričakovale tako energičnih zahtev,

zato so vsled odgovora, ki bo danes predmet razgovorom poslaniške konference v Londonu, precej neprijetno dirnena. Pravijo, da je z ozirom na zahtevane žrtve (!) vsako posredovanje brezuspešno.

Raznašajo se vesti, ki imajo isto vsebino kakor „Times“ — in izjava, ki grozi, da bodo velesile porabile druga sredstva, da se mir sklene. Nele trozveza, tudi Anglija je tega mnenja. Pravi se, da ni izključeno, da se bo na današnji poslaniški konferenci šlo preko turških in balkanskih mirovnihih propozicij ter se sklenilo intervencijo, to se pravi, da se bo morda prisililo vojskujoči stranki z grožnjami k miru. — Kakor smo že včeraj omenili, se nam ta togota velesil zdi strašno hinavska. Saj so vendar balkanski zavezniki dovolj jasno že pokazali, da bi radi mir. Sklenili so premirje, podajajoč se v nevarnost, da bo to imelo slabe posledice za odnošaje med zavezniški samimi. Sklenili so premirje, dobro vedo, da bo to v njihovo škodo. Kdo pa je podnetil mladooturško revolucijo, ki je imela za posledico novo bojevanje. Enkrat se je odkrito govorilo, da Nemčija. In če je taisti res toliko za mir, zakaj bi tedaj ne napela vse sil, ko je bil čas, Trozveza pač ve, da se Balkanci ne šalijo in da mislijo resno, da bodo vojne zahteve še vedne, če jih bodo morali še enkrat postaviti. To bi pa turške prijateljke in brate preveč bolelo, hočejo Turčijo pred tem obvarovati na škodo balkanskih držav.

»Hamidie« pred Sv. Iv. Medlanskem baje ni bila »Hamidie«. Važne posledice »Hamidie« akcije.

Kapitani napadenih ladij trdijo, da križarica, ki je bombardirala ladje in tabor ni bila »Hamidie«, temveč, da je bila podobna tipu ladij ene druge države. Druga poročila pravijo: križarica je odplula pod avstrijsko zastavo

Vseeno, če je bila »Hamidie« ali pa ne; eno je gotovo in to je važno. Turška ladja ali pa ladja v službah Turčije je započela vojno akcijo na albanskem obrežju, na ozemlju, kjer se je Srbiji od Avstrije biano odzvezati vojne akcije, češ, da se tudi Turčija ne vojskuje ondi. Tisti, ki so incinirali napad, so storili slabo: podali so Srbiji dokaz, da se Turčija še ni odrekla bojevanju ob Jadranskem morju. Tam pa ima Srbija svoje čete, v katerih obrambo mora storiti vse potrebne korake, posebno, ker grozi nevarnost tudi v notranjosti Albanije. Proste roke in najlepši priliko za te korake, jim je dala »Hamidie«.

Bomo videli, kako bodo kaj sedaj cvili nemški žurnali, ko bodo Srbi začeli pojačevati svoje čete ob obrežju in v notranjosti Albanije. V Beogradu so mnenja, da bo dogodek o »Hamidie« igral važno vlogo v mlrovnih pogajanjih.

Slovenska zemlja.

Skofja Loka.

»Ni še zadnji glas iz grla...« Naš farni patron sv. Jakob res nima sreče, da bi vsaj eno nedeljo čul iz Šinkovcevih ust pošteno pridigo, kakoršne so bile za časa njegovih prednikov. Samo hujskanje in zlobni politični govori se čujejo raz lece. Šinkovec je bržkone pozabil, v kake namene so Ločani sezidali cerkev! Kakor kak lokal, v katerem se prirejajo politični shodi, kjer zagrizeni politični fanatiki vporabljajo najnagnusnejša sredstva v dosego svojih dobičkaželnih namenov, zgleđa naša farna cerkev. Tu se ne čuje niti ena beseda božja, pač pa je v vsakem stavku, ki ga izusti ta »božji namestnik« zapopadna beseda: »liberalec, godba, požarna bramba, čitalnica« itd. Kako lepo izpolnjuje rimsko katoliški duhovnik lepe Kristove nauke, kot n. pr. ljubezen do bližnjega etc. smo čuli zadnje nedelje. Predvsem je direktno priporočal bojkot vseh naprednih trgovcev in gostilničarjev. Vsak, kdor je prišel na »kant« je po njegovem mnenju občutil kazen božjo radi tega, ker ni podpiral katoliškega društva oz. ni bil član Marijine družbe. Čujte in strmite, kaj pravi ta božji namestnik na leci. »Ne podpirajte godbe in čitalnice, kajti, to so liberalne naprave, (povdarjamo pa, da je oboje nestrankarsko) vpišite se raje v katoliško društvo, ki je imelo letos tako krasne uspehe (smo čuli zadnjič). Ne posečajte liberalnih trgovin in gostilen, ker s tem ne boste imeli božjega blagoslova, zahajate raje v one naših somišljenikov, ki imajo veliko boljše blago in biva v njih hišah duh božji. In, pomislite preljubi verniki, mene, vašega župnika, se niti vprašalo ni, se li sme ustanoviti godba ali ne! Skofjo Loko imam v svojih rokah, le Zimnec še ni pod mojim pokroviteljstvom. Za sedaj imam še zvezane roke v tej občini, a povem vam, da tudi tu dobim kmalu prvo besedo! Je li kaj takega pričakovati iz ust normalnega človeka? Ne, še na Studencu so redki taki nesrečniki, ki bi tako pridigovali. Ko že ni koncem pridige našel drugega člo-

veka kot lovce, katerih zabava ob nedeljah mu tudi ni povšeči, se je spraval še na te in iztresal nanje sveto jezo. »Lovsko življenje je pregrešno, napeljuje ljudi k hudobnim dejanjem, ne zahajate torej k njim!« Torej tudi ta nedolžna zabava mu ni povšeči! Kaj neki hoče? Da bi ugnobil vse zabave razum onih, ki mu ne prinesejo par svetlih kronic. Ali se mu pa mogoče oglašja v želodcu želja po kakem zajčku, katerega mu pa nihče ne prinese v dar! Odtod ta nevošljivost? — Kaj res še ne bo konec temu divjanju? Ljudje se spogledujejo nad vašimi pridigami češ, to pa res ne spada v cerkev. Kolikor bolj boste ruvali, toliko bolj se bo manjšalo število vaših pripadnikov, kajti, struna, preveč napeta poči. Sicer pa nam prav teknejo vaše pridige, bo vsaj enkrat ljudstvo spoznalo, da niste postavljeni za župnika nam iz verskih ozirov pač pa, da bi obdržali vse v onej temoti, ki bi izčrpavala naše blagostanje, nam kratila svobodo in zasejala v nas sovraštvo in preprij. Toda: respice finem!

Iz Zidanega mosta.

(Straža, Slovenec, klerikaleci, Südmarka in Volksrat.)

Klerikalno hinavstvo gre že tako daleč, da napada Südmarko, kateri vendar dela s korupcijo ki jo razpreja v našem ljudstvu največjo uslužnost. Straža prinaša vedno, kot verna konkubina. Slovenčeve lamentacije, o naraščanju germanizacije, seveda samo zato, da jih izrablja v agitacijo za »Slovensko Stražo«. Oba ta organa sta slabša od ptujskega Štajerca, kajti oba navajata one ki jim slede k žrtvam za »Sl. St.«, češ, da rešujeta slovensko mejo. Če bi naše življenje ne bilo prepleteno tako zelo z odvajalnimi dnevnimi vprašanji in bi se lažje s pozornostjo ozirali na počenjanje raznih faktorjev ki nosijo med klerikaleci — na jeziku rešitev narodne meje, bi lahko dan za dnevom naštevali padec te ali one slovenske posesti, to tudi v krajih in občinah, ki so danes čisto slovenske Südmarka še vedno nakupuje posestva, le pod drugo krinko — kadar se gre za oborožne nakupe, — »Volksrat« pa skrbi, da tudi Südmarkini od-

Demobilizacija.

Zaslišal sem glas sv. Birokracija — da se začela je — demobilizacija.

Za vojno povsod je agitacija — kako naj vrši se demobilizacija?

Francoze boli Lotringa in Alzacija po volji jim ni demobilizacija.

Zase skrbi vsaka zdaj nacija, nikomur mar ni demobilizacija.

Polna vojakov vsa je Dalmacija, kako naj bi bila demobilizacija?

Diplomatom diši povsod okupacija le pesek v oči je demobilizacija.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

Ustanovljena leta 1881. v Ljubljani Ustanovljena leta 1881.

: obrabe hranilne : 4 3/4 0/0 : brez odbitka rentnega : vloge po čistih : 4 4/4 0/0 : davka. :

Rezervni zaklad znaša nad 800.000 kron.

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Ne.« Je rekel Monklar z rahlim glasom.

Mašinalno je izustil ta »ne«, sam ne vedoč zakaj.

In jedva ga je bil izustil, že je sam osupnil nad njim.

On, Monklar, brezsrčni veliki profos je rekel to!

»Oh, vaša svetlost,« je vzkliknil ječar, »zdaj govorite čisto tako kakor on... hotel sem reči, zvok glasu je popolnoma podoben njegovemu.«

»Nadaljuj!« je velel veliki profos zamolklo.

»Tokrat me je nagovoril. Stavil mi je vprašanja.«

»Poizkušal ga je zapeljati!« je mislil sam pri sebi veliki profos, ki se mu je vračala zavest. »Govoril je s teboj! Upam, da mu nisi ničesar povedal!«

»To je zdaj tisto, vaša svetlost! Odgovarjal sem mu, a mislil sem, da ne ravnam krivo. Vaša svetlost naj preodi sama.«

»Ali ne veš, da je to prepovedano?«

»Vem, vaša svetlost...«

»No, pa kaj ti je rekel? Ponujal ti je denar, celo premoženje... saj poznam take ponudbe!«

»O, ne, vaša svetlost! Izprva sem bil nezaupen, vaša svetlost si lahko misli, toda videl sem takoj, da revež na beg niti ne misli, marveč je čisto izgubil glavo...«

»Kaj je storil takšnega, da si prišel na to misel?«

»Začel mi je staviti vprašanja... vprašanja brez nog in glave... če sta res dva bresta na vrtu vaše svetlosti, če vidi tisti rožni drevo-red res na teraso ob bregu reke, in sploh same take reči, ki nimajo nobenega pomena.«

»To je vse?« je vprašal Monklar.

Živo se je zarisala v njegovih možganih misel, da je izkušal jetnik dobiti podatke, po katerih bi si mogel skovati načrt za beg.

Vedel je, da tak beg sploh ni mogoč!

»Toda nada je tako trdoživa v dušah jetnikov!« si je mislil.

»To je vse, kar me je prašal, vaša svetlost,« je povzel ječar; »a vidite, v vsem tem je najbolj čuden način, kako je govoril z mano in kako je sprejemal moje odgovore. Ko sem mu rekel, da sta res dva bresta na vsaki strani vrtnih vrat, je bil videti ves zmeden, kakor da sem mu naznanil kaj nenavadnega. Vidite, vaša svetlost, mož je v resnici blazen... Ali naj grem po par stražnikov?«

»Ali ni priklenjen?«

»Je, vaša svetlost«

»Dobro, Pušti ključe in svetiljko tu in vrni se.«

Ječar je odšel brez presenečenja.

Ze od nekaj je bila navada velikega profosa, da je zahajal sam k svojim jetnikom; pred vsem zato, ker je bilo vedno mogoče, da bi imel jetnik kaj razodeti, in drugič, ker je dobro pokazati podrejenim ljudem, da se človek ne boji ničesar.

Ko pa je šel ječar že po stopnjicah, ga je poklical nazaj.

»Sicer pa...« je dejal.

»Vaša svetlost?« je prašal mož in se ustavil pred njim.

Monklar je premišljal par trenutkov. Nato je rekel:

»Ne, nič ne... Le pojdi.«

Ječar je izginil profosu izpred oči.

Ko ga je poklical grof De Monklar nazaj, se je bil nenadoma spomnil ciganke, in prišlo mu je na um, da bi rekel:

»Pojdi pogledat, ali je nekakšna stara ciganka, ki je stala ves dan pod prizidkom blizu dyorca, še vedno tam...«

Nato pa se mu je zdelo mahoma, da je to vprašanje brez pomena.

Zakaj se je bil veliki profos po dolgovzemnem besedičenju ječarjevem nenadoma spomnil ciganke? In zakaj sta ostali sliki starke in mladega jetnika tudi zdaj še spojeni v njegovem duhu?

V Monklarjevih mislih se je vršilo nekaj, kar ga je presenečalo.

Kdor bi bil tistikrat v njegovi bližini, bi ga bil slišal mrmrati:

»Zakaj si je ciganka vtepla v glavo, da mora ta človek umreti? Zakaj to je resnica, jasna kakor dan! Ona hoče videti njegovo smrt... Prizor, ki ga je igrala včeraj, je samo komedija...«

Pustil je bil svetiljko na tleh, kamor jo je bil postavil ječar.

Prekrižal je roke in si podpri podbradek z roko; čudno strmeč z očmi v vrata Lantnéjeve ječe, se je globoko zamislil.

Zamrmral je iznova:

»Zakaj je izpraševal o dvorcu takšne podrobnosti?... Zaradi bega to ni moglo biti. Preveč umen je, da ne bi uvidel takoj, da je vsak beg brezumno podjetje...«

Četrť ure je trajalo težko molčanje. Monklarjeve misli so vrole med tem in se valile kakor hudo-ureni oblaki; naposled pa se je ustavila njegova sanjarja ob novem vprašanju, ki ga je silno prestrašilo:

»In odkod pravzaprav pozna vse te podrobnosti?«

Počasi je pobral svetiljko, odpehnil zapahe, odprl vrata in stopil v Lantnéjevo ječo...

— — — — —

Vstopivši, je obrnil Monklar premen luči, ki je padal iz svetiljke, na Lantnéjev obraz ter ga pogledal, ali bolje pomotril s tolikšno željnostjo, da mu je začelo srce burno utripati.

Ze leta in leta se ni bilo zgodilo,

da bi bilo utripalo srce velikega profosa tako silno.

Lantné pa je zrl nanj z žarečimi očmi.

Njegov prvi pogled je bil pogled skrajnega, smrtnega, besnega sovraštva.

In njegova prva beseda je bila: »Morilec!«

Nato ga je mahoma popadla blazna groza nad to besedo, ki je bila nehoče ušla iz njegovih ust. Preplašen je začutil, da njegov pogled kljub vsemu naporu ne more ohraniti sovražnosti, ki mu jo je bil dal — da se ta pogled megli in rosi, da se mu napejajo prsi, in da se iztezajo njegove roke negotovo v mrak! Začutil je, da se mu sklejavajo noge, kakor da je pripravljen pasti na kolena!...

Monklar je postavil svetiljko na tla in stopil dva koraka naprej.

Besede »morilec« ni slišal.

Približal se je jetniku in ga prašal z zamolknim glasom, v katerem je trepetala neizmerna tesnoba:

»Kakšna vprašanja ste stavili prejle... ječarju...«

Prekinil se je, ne upaje si nadaljevati... ne vedoč, kaj poreče v naslednjem trenutku.

»Groza in blaznost!« je mislil Lantné sam pri sebi. »Ali ne sanjam? Ali mi ne temni razum!... Kaj! To da je moj oče!... Moj oče! Moj oče, ki prihaja gledat, ali sem že dober za krvnika! Moj oče!...«

(Dalje.)

Razdeljena še ni Albanija, Tracija — daleč je še demobilizacija.

Povsod se razgraja bojna kanacija — le prazna beseda je demobilizacija.

Lahko zgodi se velika senzacija: enkrat prišla bo — demobilizacija.

Če bo kdaj pametna diplomacija — takrat bo splošna demobilizacija.

visniki v danem slučaju dvignejo svoj glas in, če že nimajo v rokah toliko moči, da bi zvrnili Slovenstvo, vsaj z aktivnim poseganjem v važne gospodarsko-politične trenutke, demonstrirajo javnosti — seveda nemški, ki jih vedno rada sliši — da so tu. Pa če jih ni niti tucat, za njimi stoji ves aparat. (Glejte Ruše! Komaj, da jih je za dobro pest, pa hočejo delati z gago!) ki se v danem trenutku postavi na noge z vso energijo. Klerikalci bi dobro storili, če bi prišli najprej na dan z dokazi, da je »St. St.« res že storila kaj uspešnega v narodno obrambo in ne potrošila vsega le v agitacijo za politične strankarske namene.

Iz ljutomerske okolice.

Pred tedni smo zgubili blagega dr. Chloupeka, s katerega smrtjo je seveda tudi izpraznilo zdravniško mesto. Sedaj, ko se je pri nas začela nova doba pomembnevanja, nas mora boleati, da se slov. zdravnik tako malo zavzemajo za to mesto, ki je venčar za nas silne važnosti, kar priznavamo tu čisto odkrito, dasi to nekaternikom ni prav. Klerikalci pač še nekaj rogovilijo, a zdi se nam, da je to vse samo »zavoljo lepšega«, pa tudi ne vemo, če je pri drugih kaj boljše. »Südmarko« pogledite, gospoda, pa se od nje učite, koliko napora je treba in — sistema. Vsi pa — Slovenci — na desno in na levo vedite: V tako zelo važnih trenutkih, je skrajno, poštenih ljudi nečastno, da se najdejo organi in še posebno časopisi, ki se postavljajo na stališče, da človek drugega prepričanja, ne sme do kruha. Zapomnite si dobro pregovor: »Kjer dva se prepirata, smeje se tretji...« A mi smo oni, ki se prepiramo in pričakmo! Gospoda svoje dni smo imeli za Slov. Stajer slov. narodni svet! Kaj je z njim? Ali je že »v Gospodu zaspala«, ali pa morda samo smrči »zimsko spanje«? Vsekakor bi bilo interesantno, ta okorni aparat namazati, da pride zopet mašinerija nekoliko v tek. Delo Vas čaka, torej: Govorite, da Vas vidimo!

Dnevni pregled.

Jutri prinese »Dan« zopet ilustrirano tedensko kroniko, na kar že danes opozarjamo.

Deželni zbor kranjski bo sklican šele na jesen, dasi so skoro vsi drugi deželni zbori sklicani na spomladansko zasedanje.

Kaj se v Avstriji ne sme? Povedati, da Avstro-Ogrska nima grabežljivih namenov napram Srbiji in Črnigori! Petrogradska agentura je povedala to, pa se je dunajski Ballplatz strašno stogotil in dejal, da je takšno govorjenje nepotrebno. In kmalu bi bil iz tega napravil novi vojni konflikt, kaj in za kaj? Berchtold je namreč zagotovil gospoda Sasanova, da nima Avstrija proti južnim sosedom nobenih napadalnih namenov. Toda ta izjava bi morala ostati tajnost diplomatskih pisaren; za rane božje, samo do javnosti ne s tem! Kajti javnost bi se mogla prepričati, da se je Berchtold blamiral. Grof Berchtold je januarja meseca zavrnil rusko ponudbo glede demobilizacije; marca meseca je pa ni le sprejel, temveč tudi ponudil: da bi pa Rusija ponudbo sprejela, je moral pa Berchtold zagotoviti, da nima Avstrija grabežljivih namenov; v praksi pomenja to: Avstrija je priznala ruski protektorat nad balkanskimi Slovani. To je blamaža in blamaže morajo ostati tajne. Zato se pa o diplomatskih akcijah tako redko kedaj kaj jasne sliši.

Napredne Misli, časopisa za napredno kulturo L. I. 5 zvezek je izšel s sledečo vsebino: **Na dan z rusko. Projekt slovanske narodopisne razstave. Vzgojevalna šola na deželi.** Učeničnik in Jugoslovanstvo. Aforizmi o slovanski vzajemnosti. Skrb za duševno nezavrite otroke in pomožne šole. Higijena. Zdravljenje tuberkuloze s pomočjo solnčnih žarkov. **Narodno obrambno delo.** Narodnošpni pričetek in izselevanje na Češkem. **Socialno-politični pregled.** Avstrija in Rusija. — Vsenemški strah pred Slovanstvom. — Slovenski misel in panslavizem. Novo slovansko gibanje na Ruskem. Rusko-poljski spor. Poljski na-

zor o Rusiji. **Razno.** Slovensko vseučilišče v proračunskem odseku. Anketa o jezikovnem približevanju Jugoslovancov. Preporodna surovost. V vsebini, imenoma k uvodniku se bomo vračali, ker bi bilo škoda, da bi te edino zveličavne ideje v Avstriji ostale širši javnosti neznanne.

Vzor gimnazijskega kateheta. Iz Novega mesta se nam poroča: Na naši gimnaziji imamo kateheta, ki je v vsakem oziru vzor katoliškega duhovnika. On je eden tistih redkih duhcvnikov, ki tudi dejansko pokažejo, da so za ložitev sv. zakona. Njegov oče bi bil rad s svojo ženo svoja stara leta preživljal pri sinu. Ali naš katehet, ki je doktor rimskega prava, je dejal, da to nikakor ne gre. Če hočete pri meni ostati, je dejal, lahko ostanete, ampak samo Vi. In tako se je tudi zgodilo. Ker nismo bili priča, na to ne moremo priseči, pač pa vidimo dejstvo sedaj sami. Nekemu osmošolcu so tovariši radi pogajali z izrezki papirja. Dijaku se je to nazadnje preneumno zdelo in je vse tiste papirčke pobral, pa jih položil na kateder. Pride pa vzor-katehet v šolo, vidi te papirčke in se raztogoti. Kdo mi je to napravil? Jaz, se oglasi dotični dijak. Še predno je mogel povedati tudi komentar k temu dejanju, ga je katehet krščanskega nauka ozmerjal s smrkavcem ter mu obljubil, da mu glavo razbije. Torej na vsaki način imamo na naši gimnaziji vzornega kateheta.

Iz Kandije. Na najlepšem prostoru, ob križišču državne in deželne ceste stoji najškandaloznejši, pa tudi najprimernejši objekt za velik požar. To je takozvana stara »Windischerjeva štala«, že nekaj let last nekaj slavne posojilnice in hranilnice. Klerikalci so kupili ta stari, s slamo kriti veliki hlev z namenom, da na njegovem mestu sezidajo konkurenco nasproti temu poslopiju stoječi trgovini. Že iz tega razloga niso gledali na par tisočev več ali manj. Po sklenjeni kupčiji pa so prišli šele nato, da so se pošteno vrezali. Nagajivi sosedje jim niso hoteli odstopiti za njihove načrte potrebnega sveta. Vsled tega so vsi lepi načrti kako škodovati napredni trgovini in drugim obrtnikom, spjavali doli po Krki. Ker pa mislim, da klerikalci vendar niso tako ludobni, da bi s svojim za veliki požar nevarnim hlevom hoteli spravljati tri črti Kandije v veliko nevarnost, jim že v interesu njih zavoda samega resno svetujemo, naj ta hlev vsaj poderejo, toliko denarja bo posojilnica imela kljub slabim časom. Če so pametni, se lahko oprimejo tudi drugega boljšega načrta. Naj sezidajo na tem mestu lepo poslopje, ki bo služilo ali za stanovanje ali za kake urade. Ker imajo itak vso moč v svojih rokah, naj to stvar tako ukrenejo, da jim prestor odkupi občina, ki naj sezida svoj občinski dom, brez kateheta je še zdaleč, čeravno se baha, da je največja občina na Kranjskem. Tu bi bili tudi občinski zapor, ki so zdaj taki, da je še psa sram, če ga notri zapro. Tudi novo gasilno društvo bi tu notri lahko imelo svoj dom.

Bolnik v Krki utonil? V petek popoldne je v Novem mestu krožila vest, da je okrog 4. popoldne v Krki utonil neki bolnik iz bolnice Usmiljenih bratov v Kandiji. Bolnik je bil baje božjasten in je odšel brez nadzorstva iz bolnice se izprehajati ob Krki, ki teče tik pod bolnico. Pri tej priliki da ga je najbrže prišla božjast in je kljub takojšnji pomoči, vtonil. Kaj je na tej govorici resnice, se ob tem času ni dalo dognati. Izključen tak slučaj ni, ker se je ravno na tem mestu zgodilo že več nesreč.

Iz davčne službe. Davčni oficijal g. Rudolf Delhumia, ki službuje pri davčnem referatu c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju, je prestavljen k davčnemu uradu v Kranju. Na njegovo mesto je dodeljen k referatu davčni praktikant J. Lazar iz Kranja.

Gozdni požar. Dne 4. marca t. l. je pogorelo nekaj gozda grofa Auersperga na Turjaku. Vse je kazalo, da je zanetila požar hudobna roka. — Uvedli so preiskavo, ki je dognala, da je zažgal gozd brezposelnj dninar Feliks Kožar iz Javorja. Mož je star že 62 let, ali pamet ga še ni srečala in hudobija ne zapustila. Oddala so ga v hišo pokore.

Otrok v zibelki se opekel. Žena zidarskega pomočnika Antona Baša je pustila svojega dve in pol leta starega otroka Tončka in zibelki, katero je postavila k peči. Pri razbeljeni peči se je zibelj vnela, vsled česar se je otrok po celnem životu opekel.

Na žagi ponesrečil. Ant. Šorla, žagarskega pomočnika v Zapužah, je pri delu zagrabil valjar za obleko ter ga je nato kolese od žage čez levo stran prsi tako močno stisnilo, da mu je zmečkalo prsni koš.

Premeten tat. V sredo so imeli v Radovljici Gregorjev semenj. Na

ta semenj je prišel po opravkih tudi posestnik Špan iz Strahinja pri Kranju. Imel je seboj 600 kron v bankovcih. Ko pride popoldne na kolo-dvor, se mu pridruži nek čedno obleden gospod in jame usiljivo govoriti z njim. Kmetič ni slutil, da se skriva za tem »gospodom« nevaren tat. Ko sta lepo govorila, mu prefriganec prereže žep telovnika in čez nekaj časa pade Španu denar-nica s 600 kronami na tla, katero je potem izmovič lepo spravil in kmalu nato tudi izginil. Občinstvo vno-vič opozarjamo, naj bo v takih prilikah previdno, ker se klati zlasti po sejmih nebroj takih »tičev«.

Zakaj se je priljubila našim gospodinjim tako zelo Kolinska kavna primes, pač ni težko uganiti. Na vsak način predvsem zato, ker je najboljše kavni primatek, ki daje kavi vse one dobre lastnosti, ki jih mora dobra kava imeti, namreč prijeten okus, dober vonj in lepo barvo. Ob enem pa je Kolinska kavna primes edini pristno domači kavni primatek, ker je Kolinska tovarna v Ljubljani ki ga izdeluje, edino slovansko podjetje te vrste na celem slovanskem jugu. Vsaka slovanska gospodinja kupuje torej samo pristno domačo in izvrstno Kolinsko kavno primes z znakom »Sokol«, na katero je treba pri nakupovanju dobro paziti, da se izognemo prevaram!

Drobiz iz Stajerske. V Mariboru je premeščen k okr. sodnijski sodni predstojnik v Šoštanju, kot sodnik dr. Gust. Rostik. — V Šoštanju so prišli zopet na sled ponarejenim bankovcem. So to po 10 in 20 K iz leta 1904. — Iz S. v. Maritana pri Gornjem gradu je izginil poslovodja Ilovšek trgovca Pevec. Poneveril je temu 4000 K. — V Gradcu prijeli K. Kienreich, o katerem sumijo, da je 23. septembra l. l. pri Predingu ustrelil posestnika Jos. Mörthla in ga oropal za 5000 K, pravi, da je bil pri njem najdeni denar — ponarejen. Od Predinga se je baje peljal v Gradec, kamor je že ob polu 10. zvečer dospel. To potrditi je v stanu neki češki mešetar, o katerem pa ve samo za krstno ime »Janez«. Sodnija išče dotičnika. — V Spod. Dupluku so vlomili neznanu tatovi v prodajalno strujaria in posestnika Iv. Uršiča ter pokradli kož za 442 K. V lokal so prišli skozi okno, katerega šipe so v ilovico namazali in strli. — Pri S. v. Lenartu je prijel posestnik Verdounik dva tatova, ki sta mu hvalda v viničarju vino pokušat. — Na poti proti Kamnici sta se strela oče in sin Flucher potem, ko sta se ga v Mariboru doobira nalezla. Sin je očeta težko poškodoval. — V Gradcu je nek predrznež dolgo-prstež izmaknil neki stranki na glavni pošti denarnico, v kateri je imela le ta shranjenih 63 K denarja.

Smrtina razsodba. Porotno sodišče v Dunajskem Novem mestu je dne 14. t. m. obsodilo 25letnega medicina Filipa Reiba, ki je svojo ljubico ustrelil na njeno zahtevo, na smrt na vešalih. Rasodba je vzbudila veliko presenečenje med občinstvom, ker se je doslej v enakih slučajih milejše obsojalo.

Maščevanje odklonjenega ljubimca. V Waldhausnu na Solnogradskem je dne 14. t. m. ustrelil neki Karol Holzer 65letno posestnico Funiakovo, ker je ta bila proti Holzerjevi zvezi in razmerju z njeno hčerko.

Rodbinska drama. V neki gostilni v Lyovu je predvčerajšnjem zvečer ustrelil neki židar svojo ženo na kar si je še sam pogljal kroglo v glavo.

Samomor komerčnega svetnika. Kakor je že »Dan« včeraj poročal, si je pogljal te dni na Dunaju kroglo v glavo komerčni svetnik Rotter. Smrtno ranjenega Rotterja so odpeljali v bolnico, kjer je predvčerajšnjem vsled zadobljene rane umrl.

Še ena rodbinska drama. V vasi Tazalu na Moravskem je hotel te dni neki tamošnji 45letni trgovec umoriti svojo ženo in svoje otroke z ogljikovim plinom. Zjutraj so našli ljudje njegovo soprogo in osemletnega otroka mrtva. Druge so rešili.

Žrtve lastne neprevидnosti. Na varšavsko postajo je dne 14. t. m. pridrdral neki tovorni vlak, ki je zašel v gručo potnikov, ki so stali na tiru. Vlak je tri osebe podrnil na tla in jih umrtil!

Ljubljana.

— Recimo še eno. Prejeli smo sledeči dopis: Zadnja vest, ki nam je javila da je morala izostati gledališka predstava v ljubljanskem dežel-nem gledališču vsled primanjka posetnikov, je tudi po ostalih sloven-skih krajih vzbudila neljubo presene-čenje. Pa kaj bi ne! Ljubljano imamo za svoje narodno središče tako poli-tično, kot tudi kulturno, pa doživimo take trenutke. V vsakem drugem ča-su, bi bila to narodna sramota, kaj

šele danes, ko imamo še odre v Trstu, Celju in Mariboru, ki, čeravno — recimo posebno zadnja dva — samo diletantski, imajo vendar isti veliki cilj: pomagati napredku naobrazovanja našega ljudstva. Vsem tem odrom, je ljubljansko gledališče vzor, narodno-kulturni dragulj in po svojih slabotnih močeh, skušajo vsak po možnosti pokazati, da umevajo presojati pomen in nalog, ki smo ga goraj omenili. Če bi bila možnost, bi si bili želeli — da ta vest sploh ne bi bila našla pot v širojo javnost. Kaj nas briga gobeždavost nemških dnevnikov, kaj triumfi, ki bo naznanjal širnemu svetu, da v metropoli celega slovanskega naroda, ni toliko zanimanja za kulturne stvari, da bi se mogla vršiti — predstava na določen večer! Gre nam tu bolj za krizo, ki lahko iz tega nastane: ona naša zna-na, slovanska, izgovorov željna in polna malomarnosti, ki pravi: saj drugi tudi ne gredo...! Kaj pa čaka potem provincijo? Ta se naj po takih vesteh pač ogreva za gledališča?

Spectator.

— Z Ježice. Več časa sem so se kratkočasili naši vrli katoličani? mo-že z raznimi hazardnimi igrami. Kakor so se prvi kristjani glede službe božje po katakombah (duplinah) skrivali, tako so se tudi naši občinski prvaki skrivali po raznih shrambah in drugih samotnih krajih, ter so noči in noči nemoteno delali z imenovani-mi igrami »Bogu čast — in bližnjemu blagor«. V njih sveti pobožnosti no-sijo vedno igralne karte z seboj in iščejo prilike, kako bi kak žep svoje-mu bližnjemu oskubili. Njih duše se bodo po župnikovem mnenju vseeno izveličale, da mogoče da jih bode on spravil še celo v nebesa k mučeni-kom — temu receptu je pa sodišče ugovarjalo, ter pozvalo nekaj takih odličnjakov pred se. Pred par dnevi so se zaradi imenovane igre pred so-diščem zagovarjali Valentin Strah I. občinski svetovalec iz Ježice, pred-sednik Slov. Straže, občinski svetovalec Janez Verbič, (lažiljub) iz Sto-žic, čuvaj cerkve sv. Jurija Janez Presetnik iz Stožic in predsednik posavskih jagrov Franc Dovč, kako so prečuli noč od 16. na 17. svečana t. l. v neki gostilni v Stožicah. Razni njih izgovori niso nič pomagali, kajti so-dišče je bilo prepričano, da so igrali celo noč takozvani »einc« in je zato vsakemu naložilo za spomin 50 K globe. To kazen je najbolj občutil Strah, ker se bo moral zagovarjati, kakor pravijo, zoper 7. božjo zapo-ved. Orožništvo pa marljivo zasle-duje še druge igralce. Radovedni smo kako se bode novi župan zagovarjal za pustni terek??? Zaključek pono-čevanja naših mladih ptičkov čukov v postnem času bode s tem, da srče danes z »sv. Andrejem v nebesa«. Prav pošteno se je izmislil frančiš-kan, kateri je začel bolj pogosto prihajati z svojimi neslanostimi na Je-žico — ko v Ljubljani vedno zdihu-jejo po pomanjkanju duhovnikov. Pravijo, da ga je prištevati med na-slednike sedanjega župnika. Vede-remo!

— Iz Zelene jame. Napredno poli-tično in gospodarsko društvo za ob-čino Moste je izposlovalo dovoljenje juž. žel., da smejo posestniki v Zeleni jami zasadiiti drevesa na svetu juž. žel. in sicer od predora ob levi strani v Zeleni jami do Kolinske tovarne, za kar izrekamo upravi juž. žel. v Ljubljani na tem mestu javno zahvalo. Gori omenjeno društvo se je obrnilo na mestni magistrat, da iz svoje drevesnice podari nekoliko drevov omenjenemu društvu. Nekaj drevov sta nakupila že g. Suhadolc in Šembrek prav po nizki ceni, treba bode še, da jih izkopljemo. Z delom se bode pričelo precej po veliki noči. Omenjeno društvo se je obrnilo tudi na moščansko občino za enega delavca. Ker bode pa stvar tudi nekaj stala, da se uredi tak drevored, ki bode delal kras vsej okolici v Zeleni jami se bodo tudi nabirali prostovoljni prispevki za pokritje računov in to se bode storilo precej po veliki noči. Na tak način se bodo lahko ole-pšale vse ulice v Zeleni jami.

— Na mnoge želje, da naj se vrši kmalu shod tudi v Zeleni jami, izjav-ljamo, da se shod skliče takoj, ko bomo imeli na razpolago napreden lokal.

— Klerikalni izzivac zavrnjen. Kakor smo že poročali, je šentpeterski župnik Petrič odpustil cerkovnika v Smartnem pri Ljubljani — proti volji ljudstva. Pred 14. dnevi se je vršil v Smartnem shod, na katerem se je proti temu protestiralo. Ko je bil shod že končan, je ostalo v gostilni še nekaj mož, te pa je izzival cerkvenik ključar, ki je Petričev pod-repnik. Ta mož je že med shodom iskal prepira. Nazadnje je bilo možem dovolj in so ga spravili iz gostilne, da bi ne bilo zdražbe. Pri tem je ključar po nesreči padel in se je nekoliko ranil. Zaradi tega je vložil tožbo proti I. Zajcu, češ da ga je on ven pahnil in da je zato dobil poškodbo. Včeraj se je vršila obravnava, pri kateri se je dokazalo, da je šmartenski ključar

izzival in da je delal zdražbo. Zato je sodnik I. Zajca odpustil; to naj si vzamejo hujškači za spomin. Mirnih ljudi nihče ne meče iz gostilen.

— Iz Smartnega. Pretekli teden je bila pri nas oznanjena maša. Voz-nik je šel v Ljubljano po župnika Petriča, Petrič pa ni hotel iti maševati, menda se je bal, da bi kakšne lepe ne slišal zaradi cerkovnika, ki ga je Petrič proti naši volji odstavljal. Župnik Petrič je hotel poslati kaplana Vr-hovca, tega pa voznik ni hotel peljati. Tako smo bili brez maše. Če pojde tako naprej, bo za Petriča še slabše, ker se vidi, da se boji resnice. Mi pa stojimo vsi za to, da se nikomur ne godi krivica. Zdej smo čakali mi — pa župnika ni bilo — drugi se lahko zgodijo, da pride župnik pa nas ne bo. To naj si zapomni.

— Razstava slik in kipov za umetniško loterijo je danes odprta. Oglejte si jo.

— Umrl je v četrtek, dne 13. t. m., Anton Vrbenški, član briv. zadru-ga. Pogreb umrlega se vrši danes ob pol 4. uri popoldne iz deželne bolnice k sv. Križu. R. I. P.!

— Poroka. Včeraj se je poročil g. dr. Herman Bamberg, solastnik tvrdke Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg v Ljubljani, z gđ. Pavlo pl. Kleinmayer, hčerko lastnika tiskar-ne v Celovcu.

— Zgubila je šolska učenka črno žametovo ročno torbico na dolgem traku. V njem je slika z imenom. Pro-si se, da jo pošten najditelj odda na mestnem magistratu.

— Umrla so v Ljubljani: Marija Štrukelj, lirarka, 59 let. — Anton Vrbenški, brivski pomočnik, 18 let. — Janez Trojar, kajžar, 50 let.

— Kinematograf »Ideal«. Nvoil spored je splošno dopadal. »Ugasla luč«, tragedija slepe ljubezni je splošno ugajala. Ostale slike so najboljše. V torek »Ljudje brez domovja«. De-ktivski roman.

— Loterijske številke. Dunaj: 24, 17, 76, 39, 29.

izzival in da je delal zdražbo. Zato je sodnik I. Zajca odpustil; to naj si vzamejo hujškači za spomin. Mirnih ljudi nihče ne meče iz gostilen.

— Iz Smartnega. Pretekli teden je bila pri nas oznanjena maša. Voz-nik je šel v Ljubljano po župnika Petriča, Petrič pa ni hotel iti maševati, menda se je bal, da bi kakšne lepe ne slišal zaradi cerkovnika, ki ga je Petrič proti naši volji odstavljal. Župnik Petrič je hotel poslati kaplana Vr-hovca, tega pa voznik ni hotel peljati. Tako smo bili brez maše. Če pojde tako naprej, bo za Petriča še slabše, ker se vidi, da se boji resnice. Mi pa stojimo vsi za to, da se nikomur ne godi krivica. Zdej smo čakali mi — pa župnika ni bilo — drugi se lahko zgodijo, da pride župnik pa nas ne bo. To naj si zapomni.

— Razstava slik in kipov za umetniško loterijo je danes odprta. Oglejte si jo.

— Umrl je v četrtek, dne 13. t. m., Anton Vrbenški, član briv. zadru-ga. Pogreb umrlega se vrši danes ob pol 4. uri popoldne iz deželne bolnice k sv. Križu. R. I. P.!

— Poroka. Včeraj se je poročil g. dr. Herman Bamberg, solastnik tvrdke Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg v Ljubljani, z gđ. Pavlo pl. Kleinmayer, hčerko lastnika tiskar-ne v Celovcu.

— Zgubila je šolska učenka črno žametovo ročno torbico na dolgem traku. V njem je slika z imenom. Pro-si se, da jo pošten najditelj odda na mestnem magistratu.

— Umrla so v Ljubljani: Marija Štrukelj, lirarka, 59 let. — Anton Vrbenški, brivski pomočnik, 18 let. — Janez Trojar, kajžar, 50 let.

— Kinematograf »Ideal«. Nvoil spored je splošno dopadal. »Ugasla luč«, tragedija slepe ljubezni je splošno ugajala. Ostale slike so najboljše. V torek »Ljudje brez domovja«. De-ktivski roman.

— Loterijske številke. Dunaj: 24, 17, 76, 39, 29.

Pa kdo je kriv?

(Opomba h kulturnemu škandalu v Ljubljani dne 11. marca 1913.)

Dovolite mi, gospod urednik, še par besed k Vašim člankom o kulturno-škandalnem dogodku! Resnica je vse, kar pišete, toda — verjemite! oni, ki bi morali Vaše besede čitati, jih niti ne pogledajo. Pisali smo že lani in predlani v »Dnevu« celo vrsto enakih člankov. Rotili, prosili, grajali, svetovali in prigovarjali smo, a vse je bilo bob v steno. Ušesa, ki bi morala najbolje slušati, so docela gluha; srca, ki bi morala biti najtop-lejša, so povsem mrzla.

»Brez denarja ni muzike«, se pravi, toda v Ljubljani tega nočejo verjeti. Samo Krist je znal iz ničesar nasiliti tisoče gladnih; v Ljubljani pa zahtevajo istega čudeža od vsakega gledališkega vodje. Ker pa tega nihče ne zna, pada intendant za in-dentantom, eden preje drugi kasneje. Čudodelnika iščejo, pri tem pa žanjejo blamažo za blamažo. Povsod drugje vidijo, da je treba dohodke gledališčem zvišati, ker stroški izredno naglo naraščajo; zato zvišujejo po-pere gledališč celo vsako leto iznova. V Ljubljani pa je že deset let pod-pora vedno ista, in ker se seveda dolgovi ne morejo plačati, je zadrega vedno večja. Treba bi bilo torej predvsem vse dolgove plačati (zakrivil jih je le izpadek deželne pod-pore) in potem dosedanje, že dolgo povsem nezadostno podporo mesta Ljubljane od 26.000 K zvišati vsaj na 35.000 K (a ta podpora bi se morala na vsakih pet let iznova zvišati za par tisočakov), potem šele bi stalo naše gledališče trdno in brez kriz. Toda le potem!

Mesto tega pa zahtevajo — ču-dežev. Intendantova skrb naj bi bila predvsem angaževati osla, ki bljuje cekine, in pa nakupiti nürenberški lijak, s katerim bi vlival osobju vsaj po dvakrat a teden v glavo docela nove uloge in nove partije dram, oper in operet!

Ker tega noben indendant ne zna, — pa proč z njim in — živel drug novinec brez praktičnih izku-šenj!

V nedostatku vsaj zadostne pod-pore tiči torej glavni vzrok večnih naših kriz.

Drugi vzrok pa je — prepričlo gledališko občinstvo. Lani smo imeli poleg kinematografov, cirkusov in raznih kabaretov kar troje gledališč. Ljudski oder je brez dvoma škodo-val posetu nedeljnih predstav dežel-nega gledališča. No, naravno je bilo, da je moral Ljudski oder propasti, dasi je propal preje, kot so to pričakovali najhujši pesimisti. Razpad Glavne posojilnice in vseobčna dra-ginja sta vrhu tega še najslabše vpli-vala na poset gledališča. Številni abo-mentov se je opasno zmanjšalo in predstave, zlasti dramske, so bile večkrat prazne. Ves napor vodstva in osobja je zaman. Občinstva je pre-malo, oziroma predstaj je preveč. Že

Novo došla v kavarni „Central“

od 9 ure naprej. — Vstopnina prosta.

damska tamburaška kapela „Graničar“

koncertuje od danes naprej vsaki dan

Kavarna je celo noč odprta.

Za mnogobrojni obisk vljudno prosi

Stefan Miholič.

V Tivoli!

Ako se hočeš dobro zabavati, pojdi v restavracijo „Tivoli“; tam je izvrstna češka kuhinja, dobiti je tudi vedno sveže pivo in razna pristna vina po zmernih cenah.

Velika dvorana Hotelske sobe

je vedno brezplačno na razpolago za veselice, shode, predavanja itd. po jako nizki ceni vedno na razpolago.

Za obilen obisk se priporoča

Alex. Heger.

lani se je videlo, da v današnjih draginskih razmerah ne moremo napolniti vsak teden po pet predstav. Letos pa so prirasle še kronске predstave, kar je preko naše moči in preko — naših žepov. Če se pridružijo k tem, že itak preštevilnim predstavam poslej še kinematografske predstave, je že danes gotovo, da bo splošni poset le še slabši. Zlasti k dramskim predstavam ne bo skoraj nikdar dovolj občinstva, in dogodki z dne 11. t. m. bodo na dnevnem redu!

(Konec jutri.)

Trst.

Pri belem dnevu napaden v veži. Tat odnesel 7300 K. V sredini mesta, v veži hiše »Jadranske špedicijske družbe« na poštnem trgu, je bil napaden Just Godas in oropan. Godas je 45 let star uradnik pri špedicijskem podjetju bratov Weissov, ki se nahaja v ulici Miramar 7. — V sredo okoli 3. ure pop. je izročil ravnatelj pisarne Godasa kup polic, da jih nese podpisat k podjetju Schröder, ki je v ulici Carlo Ghega 8. Zraven pa mu je izročil tudi 7300 K v bankovcih, da jih vloži v »Kreditno banko«. Godas je spravil denar v notranji žep jopice in je odšel. Najprej se je napotil k podjetju Schröder, da mu podpiše police. Predno pa je prišel na vrsto, je moral čakati nad eno uro. Slednjič pa je opravil in se podal proti »Kreditni banki«, da vloži denar. Ko je prišel na poštni trg, je hotel skrajšati pot do banke, zato je šel skozi vežo neke palače, ki ima izhod na trg in na ulico Wienna. Ko pa je že skoro prekoračil vežo, mu pride nasproti neki človek, katerega ni mogel razločiti, ker je veža precej temna. Ko se mu je neznanec približal za korak, mu je naenkrat zagladil neki prah v obraz. Seveda so bile tudi oči polne tega, kakor paprika žgočega prahu. Godas je v prvem hipu pokril oči in si iztiril iz njih prah. Tedaj pa ga oni človek udari z nekim težkim predmetom po glavi, da je izgubil zavest. Godas se je zgrudil na tla, a vendar je čutil, kako mu je nekdo odpenjal suknjo in mu jemal iz žepa listnico. Ker je bil ves omamljen, se ni mogel braniti in tudi zakričati ni mogel. Se-le čez nekaj trenutkov je prišel k moči in tedaj je videl, da mu manjka listnica z vsem denarjem. Hitel je iz veže na ulico, da bi kje zagledal napadalca in tatu, povpraševal je mimoidoče, ali so videli kakega bežečega človeka na ulici, toda zaman. O roparju ni bilo sledu. Ubojemu Godasu ni preostalo nič drugega kot iti na inšpektorat in naznati vso zadevo. Takoj je šlo veliko število policijskih agentov na imenovan kraj, preiskali so vse veže in lokale naokoli, a zaman. Pozneje je začela policija razmišljati, da je morda Godas sam skrnil denar in fingiral z napadom. Toda tvrdka Weiss je sama izrazila, da služi pri njej Godas že štiri leta vestno in točno, v popolno zaupanje tvrdki. Ina sicer ženo in pet otrok, a družina ni trpela bede. Policija išče roparja, ubogi Godas pa si zdravi rano, ki mu jo je zadal ropar nad sence.

Okoli 11. ure zvečer pa je bil napaden finančni stražnik Simeon Stihl, stanujoč v finančni hiši v ulici Belvedere. Vračal se je proti domu. Ko pa je prišel v ulico San Nicolo, so ga obstopili trije neznanci. Eden izmed njih ga je prijel za roko in mu zakljal, naj mu izroči zlato uro, ki jo nosi in prstane. Stihl se je obotavljal in branil, tedaj pa so ga tatovi prijeli in eden od njih mu je začel smetat prstane s prstov. Tedaj pa je zbral Stihl vse svoje moči, iztrgal se je tatovom in začel bežati na vso silo. Na nekem voglu je naletel na stražo in ji razložil, da je bil ravnokar napaden. Stražar je šel z Stihlom na lov. Kmalu sta naletela na dva človeka, ki jih je Stihl spoznal za napadalca. Seyeda sta oba trdovratno

tajila, da bi se udeležila kakega napada, vendar sta bila aretirana in odpeljana na policijo, kjer sta bila zasilšana in pridržana. Oba prideta pred sodišče, ki bo razsodilo po pravicah. — V Trstu pa res že ni varno hoditi ponoči po stranskih ulicah. Se ob belem dnevu ni človek več varen. Kmalu bo v Trstu kot v Parizu.

Štrajk v »Tržaškem tehničnem zavodu«. — Velika brezposelnost v Trstu, posebno slovenskega delavstva. — Kdo je kriv tem neznosnim in obupnim razmeram? — V združiti je moč. Bližajo se velikonočni prazniki, in kakor vse kaže, bodo ti prazniki za ubogo delavstvo, ki se nahaja v štrajku, zelo bridki in žalostni. Morda pa se razmere vendar le izpremenijo na boljše. V tem slučaju bi vse tržaško delavstvo — in ne samo ono »Trž. tehn. zavoda« — praznovalo veselo vstajenje, vstajenje zmage nad krutimi mogotci. — Toda mnogo upanja, da se položaj izpremeni na boljše še pred velikonočnimi prazniki, nimamo. Vsi znaki pričajo, da bo boj trd, silno hud in mučen. Delavstvo pa je tem razmeram samo največ krivo, zakaj ono je bilo do danes preveč brezbrizno, ni hotelo poslušati, da je velika sila, nepremagljiva moč v samopomoči v delavskih organizacijah. Veliko je število takega zaspanskega delavstva, ki se pod nobenimi pogoji ni maralo in ne mara pridružiti organizaciji. Dotična indifferenčna masa si misli, da je organizacija brezposelnost in da se bo do razmere same od sebe izpremenile. V »Trž. tehn. zavodu« je bilo, ko je nastal štrajk, le majhno število organiziranih delavcev, nekaj v socialni demokraciji, nekaj pa v Narodni delavski organizaciji. Štrajk so delavstvu vsilili podjetniki sami, ono bi pri takem slabem položaju drugače vendar ne pričelo stavkati. — Kakor smo že poročali, je hotelo prirediti delavstvo tega zavoda dne 5. t. m. le protest in se nato zopet povrniti na delo. A ravnateljstvo je delavstvo pri tej priliki izpro, odpustilo iz dela, in sedaj je tovarna zaprta in od policije zastražena. Ravnateljstvo tovarne je sicer izjavilo, da je pripravljeno delavce zopet sprejeti na delo, a ne vseh. Ker pa delavci vztrajajo pri tem, da morajo biti vsi sprejeti na delo, zato se štrajk vrši, nadaljuje, nadaljeval se bo toliko časa, dokler ne bo ravnateljstvo odstopilo od svojega sklepa ter sprejelo vse delavstvo zopet na delo kar delavci na podlagi svojih organizacij tudi zahtevajo. Koliko časa bo ta boj trajal, še ne vemo. Lahko se bo nadaljeval tedne in tedne, morda celo mesece; mogoče pa je tudi, da konča v najkrajšem času; odvisno je vse od podjetniške trme. Oni se ne marajo ukloniti, delavci tudi ne. Upoštevatni nam pa je treba pri tem slabi, neugodni čas, v katerem se vrši stavka. Gospodarska kriza je velika — povzročila jo je vojna spletkarija — in brezposelnih delavcev je v Trstu na tisoče in tisoče. A vzlic temu do danes nihče izmed njih ni kršil solidarnosti. Vse delavstvo in javnost sploh gre štrajkujočim na roko. Za tiste, ki so člani te ali one organizacije, ni tako slabo, kajti dotičniki dobivajo od organizacij redne stavkovne podpore; slabše je v tem oziru za neorganizirano delavstvo. In to ravno poslabšuje in ovira boj. Do danes je bilo v tem oziru dobro, kako bo zanaprej, bomo videli. — Rekli smo, da je v Trstu veliko tisoč brezposelnega delavstva, ki je prišlo ob zaslužek, se množi dan za dnem. Izmed teh, vsled brezposelnosti v obupnih razmerah se nahajajočih delavcev pa je največ takih, ki pripadajo slovenski narodnosti in ki so avstrijski državljani; najmanj pa je regnikolov, ki niso avstrijski, marveč italijanski podaniki. To je ena izmed največjih krivic, ki se morejo dogajati slovenskemu delavstvu v avstrijski monarhiji, Slovenski delavec mora

kot avstrijski državljan plačevati davke direktne in indirektne, služiti mora pri vojakihi itd. In vendar nima pravice v Avstriji do zaslužka, do kruha, medtem, ko ima to pravico regnikolov, ki je prišel danes iz Italije in ki za Avstrijo ni napravil niti koraka. Ali to ni vnebovpijoča krivica? Če gre slov. delavec na Nemško ali pa v Italijo, ga izženejo, tam ni mesta zanj. Za delavce iz Italije in »Reicha« pa je v Avstriji prostor. Ali hočejo na ta način izpodrinuti slovenski narod, ki je delavski narod in vsled tega nima toliko premoženja, da bi se vzdiral na svoji domači zemlji, ampak mora s trebulhom za kruhom, če ga ne dobi doma, pa je prisiljen se podati tja v daljino Ameriko, kjer je že na tisoče Slovencev poginilo pod zemljo v rudokopih! Ta proces se vrši že dalje časa, najbolj pa sedaj. Kriva je temu največ naša nemška vlada, ki je Slovencev skrajno sovražna; krivi pa so temu tudi naši slovenski poslanci — kakor vsi slovanski — ker se ne zavzamejo za naše interese z ono oločnostjo, ki bi bila pri tem skrajno potrebna. Na drugi strani pa nam škoduje vlada s tem, da neprenehoma mobilizira in se vmešava v vojne zapletitaje, ki povzročajo neizmerno gospodarsko škodo. Promet zaostaja, delavstvo izgublja zaslužek, kruh. Pri tem pa se že pazi, da pride v bedo najpoprej slovenski delavec, potem šele drugorodci. Mi pri tej priliki dvigamo odločno protest proti temu postopanju Slovanke poslance pa pozivljamo, da storijo svojo dolžnost: Slovensko delavstvo pa naj se dobro organizira, kolikor je zatiranih članov v našem narodu, spadajo v skupno organizacijo, zjediniti se morajo, kajti le v združitvi je ona sila, ki nas bo privedla do pravic, katere nam gredo, ki nam bo priborila boljše bodočnost.

Slovensko gledališče v Trstu. Danes v nedeljo popoldne burka s petjem in godbo »Rezervistova svatba«, zvečer pa opereta »Dolarska princezinja«.

Zenska skupina N. D. O. priredi danes, v nedeljo ob 5. uri popoldne važno zborovanje v prostorih, ulice Torre biancha št. 41. Na tem zborovanju se bo poročalo o važnosti predavanj.

Društva.

Ljubljansko učiteljsko društvo vabi tem potom svoje p. n. člane na redni občni zbor, ki bo v sredo, dne 19. marca, ob enajstih dopoldne, v učiteljski tiskarni, z običajnim dnevnim redom. Ljubljana, 8. marca 1913. J. Dimnik, t. č. predsednik. V. Sadar, t. č. tajnik.

Napredno gospodarsko in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo. VII. redni občni zbor tega društva se vrši danes ob pol 4. popoldne v gostilniškimi prostorih pri Anžoku. Vspored: Volitve, slučajnosti. Vabi se k polnoštevilni in točni udeležbi.

Društvo inženirjev v Ljubljani naznanja, da se vrši danes ob 10. uri dopoldne redni občni zbor.

Vrhniški »Sokol« je imel ob veliki udeležbi svojih članov preteklo nedeljo v svoj VI. redni občni zbor, na katerem se je konstituiral sledeči odbor: br. Perne Viktor, starosta, dr. Fran Šabec, podstarosta, Žitko Ivan, načelnik, Pirkmaier Anton, tajnik, Kunstelj Ignac, blagajnik. V ostali odbor so izvoljeni sledeči bratje: Jurca Josip, Tomšič Ivan, Kermavner Stanko, Tomšič Miha, Tischer Ivan in Igljč Karl. Na zdari!

Slov. akad. društvo »Adrija« v Pragi in »Klub sov. tehnikov priredita v ponedeljek 17. t. m. ob 8. uri zvečer v majolični dvorani Grofove restavracije Udivadla prijateljski večer tov. inž. I. Mačkovšku pred njegovim odhodom v domovino. Gostje vabljени!

Najnovjša telefonska in brzojavna poročila.

SRBSKI VLADNI LIST IN AVSTRIJSKA DEMOBILIZACIJA.

Belgrad, 15. marca. »Samouprava« piše pod zaglavjem »Po objavi demobilizacije«, da dokler ni izvedena demobilizacija na južnih mejah, vsled katerih se je izvršila mobilizacija na severu, toliko časa Vni odstranjen sum, da mir še ni vsestransko zagotovljen. Kakšen namen tudi ima Avstrija z mobilizacijo na južni meji? Saj je vendar vse dosle, kar je hotela: Albanijo. Dosegla je ono, kar je baje v stanu varovati njene interese proti Srbiji in Črni gori. Avstrija je imela ugodno priliko, mnogo močnejše zavarovati svoje gospodarske koristi na Balkanu, ako bi bila pomagala Srbiji in Črnigori za gotovi obstanek. Ako je Avstrija z vstvarjenjem Albanije trajno dosegla to kar je hotela, bo pokazala bližnja bodočnost. Toda že sedaj se mora reči, da na Balkanu ni vse tako urejeno, da bi bil zanesljivo zajamčen trajni mir. Definitivno more ta dvom odstraniti edinole demobilizacija na južni meji, ker je to potrebno za vse tiste, ki mir žele.

GRŠKA DOVAJANJA V ALBANIJI.

Atene, 15. marca. Po zavzetju Janine so odrinile močne grške čete proti severu, da osvoje kraje, ki jih zahteva Grška v memorandumu poslanikom za sebe. Dosedaj so grške čete okupirale Paramiti, Karbonari, Margariti, Porga, Koroni, Gumenico, Kaštri, Filiates in Neohorin.

SOBRANJE.

Sofija, 15. marca. V sobranju je glede bolgarsko-srbskih in bolgarsko-grških odnošajev rekel ministrijski predsednik med drugim tudi to-le: »Z največjim veseljem konstatiram, da med balkanskimi zaveznicami ni prav nobenih diferenc, ki bi mogle vreči kakršnokoli senco na prijateljske odnošaje med posameznimi zveznicami državami. Vse pogodbe so se izvršile in izpolnile v polnem obsegu. In čisto gotovo je, da se bodo medsebojni dogovori uspešno izvedli in izpolnili. Z nami vred so prepričani vsi zavezniki, da moramo zgodovinsko delo naše alijance dovesti do končnega cilja. In vsi računamo z popolno gotovostjo na to, da se mirno in trezno uravnajo gotovi lokalni spori med podrejenimi organi, ki kažejo v svojem postopanju več vneme kakor pa potrebnega fakta.« — Glede znanih spopadov med bolgarskimi in grškimi vojaki v Nigriti je ministrijski predsednik izjavil, da se tako grška kakor bolgarska vlada trudita, da poravnata ta incident najkrajšim potom. — Glede vojne je rekel Gešov, da mora kategorično izjaviti, da Bolgarska želi mir, toda ta mir mora odgovarjati ogromnim žrtvam in izgubam, ki so jih imeli zavezniki v vojni. Najeleментарnejše čuvstvo pravičnosti zahteva, da nam mora sedaj Turčija dati več nego nam je ponujala ob premirju.

ODBIT AVSTRIJSKI PREDLOG.

Belgrad, 15. marca Semkaj se je zaupno poročalo, da je avstrijski poslanik na konferenci v Londonu

stavil predlog, da se radi odpošiljanja srbskih čet pred Skader v Belgradu intervenira, a da so velesile to odbile. Konferenca velesil se z albanskim vprašanjem sploh noče pečati, dokler se Avstrija in Rusija ne sporazumeta.

POSLANIŠKA KONFERENCA.

London, 15. marca. Danes dopoldne se je vršila konferenca veleposlanikov. Pečala se je z mirovnimi propozicijami Balkanske zveze. Konferenca baje namerava nasvetovati, naj sprejme posredovanje velesil, in naj dovoli v šesttedensko premirje, v katerem času bodo velesile imele dovolj časa za posredovanje. Na seji se je razpravljalo o tem, ali bi ne kazalo, poseči po orožju prisilne intervencije, ako bi Turčija ne hotela skleniti miru.

GRKI PROTI VALONI.

Belgrad, 15. marca. Listi poročajo, da marširajo grške čete proti Valoni. Videti je, da si balkanski zaveznicli ne dajo več od nikogar diktirati svojih pohodov.

Odgovorni urednik Radivoi Korenc. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znanke 20 vinarjev. — Pri malih oglašitvah ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glince 92.

V Ljubljani se izdelujejo Zagarjeve kape samo na Starem trgu 32.

Ceno so naprodaj sledeči strokovni listi za stavbenike: »Der Architekt«, »Architektonische Rundschau«, »Innen Dekorationen«, »Wiener Bauindustrie Zeitung«, »Konkurrenzen« in druge. Slomškova ulica 14 (prilicje desno). 109—2

Zanesljiva oseba, eventualno dijak, se išče. Ponudbe: »Zanesljiv«, poštnoležeče.

Kolarskega učenca sprejme Jožef Vadnu, kolar v Postojni. 196—2

Tri gospodične se sprejmejo na hrano in stanovanje. Kje, pove »Prva anončna pisarna«. 193—3

Bolniška blagajna brivskih pomočnikov deželne zadruge brivcev, frizerjev itd. v Ljubljani, naznanja vsem članom in znanceem, da je njegov član gospod

Anton Verbenski

dne 13. marca 1913 popoldne ob pol 2. uri mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb umrlega se vrši v nedeljo, dne 16. t. m. ob pol 4. uri popoldne iz deželne bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, 15. marca 1913.

Načelstvo.

Išče se mesečna soba

s posebnim uhomom in zajutrkom blizu sodnije za 15. april 1913. Ponudbe pod K. P. na »Prvo anončno pisarno«.

POZOR!

Priporočamo g. Feliksa Dienstmann-a v Skofji Loki za njegove izborne preparature gačenja, šopanja ptičev in živali; opomnimo, da je bil gospod Dienstmann za njegovo izborno delo že premiran.

Lovski pozdrav!

A. Kje pa pustite brusiti svoje nože in škarje?

B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je in umetni brusac, Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago. Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Zidovska ulica števil. 3.

Krojaški pomočniki

prvega reda se sprejmejo pri tvrdki

A. KUNC, Ljubljana.

V plačilne težkoče zašli trgovci in industrijci

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno in se v to svrhu tudi denar preskrbi.

Vprašanja pod „Filijalka Ljubljana“ na upravo „Dneva“.

146

Posebna specialiteta likerija

Posebna specialiteta likerija

Kolesarji! Pazite,

da ne padete v roko raznim špekulantom in ne dajte se premotiti pri nabavi kolesa od papirnatih obljub, dokler se niste ogledali moji veliko zalogo prvovrstnih in originalnih „Es-Ka in Adler“ koles. Blagovolite si torej ogledati in prepričati se bode, da se najboljši in primerno najcenejše kupi samo

pri strogo solidni tvrdki

ANA GOREC

špecialna trgovina s kolesi in deli Ljubljana, Mar. Ter. c. 14 (Novi svet).

Zahtevajte cenik. Največja izposojevalnica koles.

Dober tek

je dobra stvar! Zanemarjaj je nikár!

Dober tek

imaš vsak dan, ako vživaš

Zelodčni liker „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamán kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Kdor hoče imeti res zanesljivo in trpežno uro, fino izdelane verižice, prstane i. t. d. naj ne prezre tvrdke

Ivan Ravnihar, urar Ljubljana, sv. Petra c. 44

Modistinja

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg

priporoča cenj. damam različne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila in jih izvršuje točno in najceneje. — Za obilen obisk 181 se priporoča

MINKA HORVAT.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega dobrega, pušljenega 2 K; boljsega 2-40 K; prima belega 2-80K, belega 4 K; belega puha stega 5-10 K; velefinega snežnobelega, pušljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belegaali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 8 K, 3-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm široka 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12-80 K, 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko. S. Benisch, Dešenice 790, Češko.

Konfekcijska trgovina

Maček & Ko.

založniki e. kr. priv. južne železnice

Ljubljana, Franca Jožefa c. 3

priporoča veliko iz-

biro spomladanskih

novosti za gospode

in dečke.

Strogo reelna postrežba. Najnižje cene.

Senzacija za Veliko noč!

Velikanska zaloga oblek za gospode in dečke. Krasna izbira kostumov za dame in deklice v najmodernejših faconah in najsolidnejšem blagu. Postrežba točna in solidna. Cene priznано nizke.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Krasni moderni spomladanski kostumi, moderne jope in plašči, vrhnja krila, raznovrstne bluze v največji izbiri in dobrega okusa priporoča

Modna trgovina P. Magdič

Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Čevlji ceneji

kakor kjerkoli, elegantni in trpežni se dobijo le v

zalogi čevljev

Alfr. Fränkel, kom. družba

Vodja: Josip Hočevar.

Ljubljana

Štritarjeva ulica števil. 9.

Damski nizki čevlji 7-80 iz ševro usnja

Moški čevlji na trakove iz ševro usnja 11-

Pozor, kolesarji!

Pred nabavo kolesa ob bližajoči se seziji si izvolite pogledati mojo največjo zalogo vsakovrstnih in najtinejših Puchovih koles (edino zastopstvo) in prepričati se bode o izborni kvaliteti. — V zalogi se dobe vse kolesarske potrebščine in vsa popravila se izvršujejo v lastni mehanični delavnici.

Torej pozor, najboljši in najcenejši nakup le pri tvrdki

Fr. Čuden, Prešernova ulica 1.

Poleg tega tudi najfinejši šivalni stroji.

— Pouk za voženje brezplačno. —

Naročajte cenike za kolesa, šivalne stroje, ure in zlatnino, tudi po pošti prosto.

J. Kette

= Ljubljana =

Franca Josipa cesta št. 3

nova specialna

modna in

športna trgovina

za gospode in dečke

priporoča pravkar došle novosti za pomlad.

